

Utredningsuppdraget

”Det är viktigt att kostnadsutjämningsen uppdateras i takt med samhällsutvecklingen”

Direktiv 2016:91

Utredaren ska

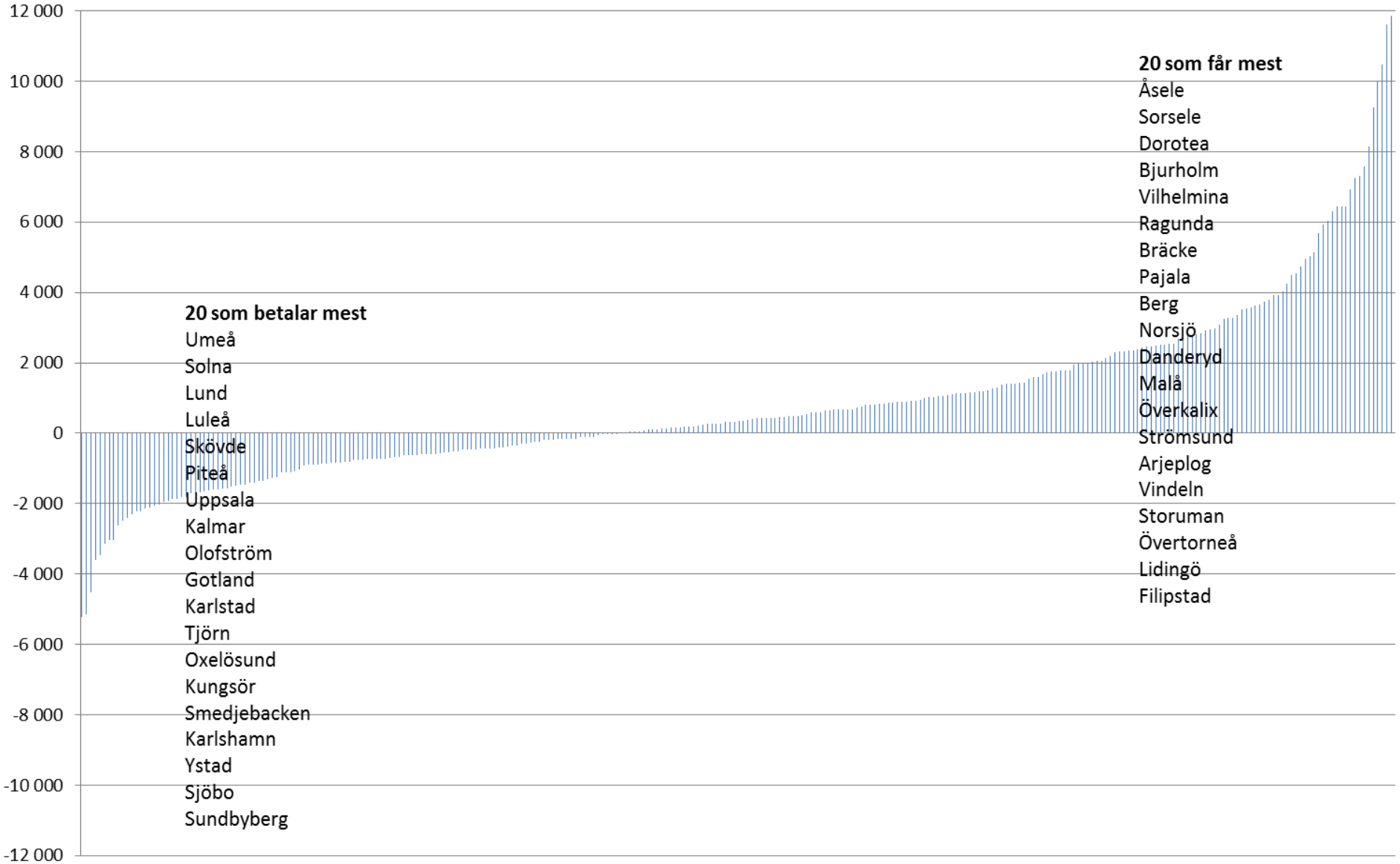
- analysera i vilken utsträckning som de olika delmodellerna i kostnadsutjämningsen fångar upp **strukturella kostnadsskillnader**,
- överväga om vissa **delmodeller** behöver **ändras**, eller bör **utgå**, och om **nya** delmodeller bör införas och i så fall lämna förslag till sådana modeller,
- lämna förslag till nödvändiga **författningsändringar**, och
- om de föreslagna ändringarna av kostnadsutjämningsen leder till stora intäktsförändringar, lämna förslag till **införanderegler**.
- Vidare ska utredaren analysera om det finns möjligheter att **förenkla** utjämningsen.

Omfördelning per delmodell 2017 i kostnadsutjämnningen för kommuner, mdkr

Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg	Förskoleklass och grundskola	Gymnasieskola	IFO	Barn och ungdomar med utländsk bakgrund	Äldreomsorg	Befolkningsförändringar	Bebyggelsestruktur	Löner	Kollektiv trafik	
4,3	5,1	2,1	4,7	0,6	9,4	0,8	1,2	2,2	1,5	= 31,9

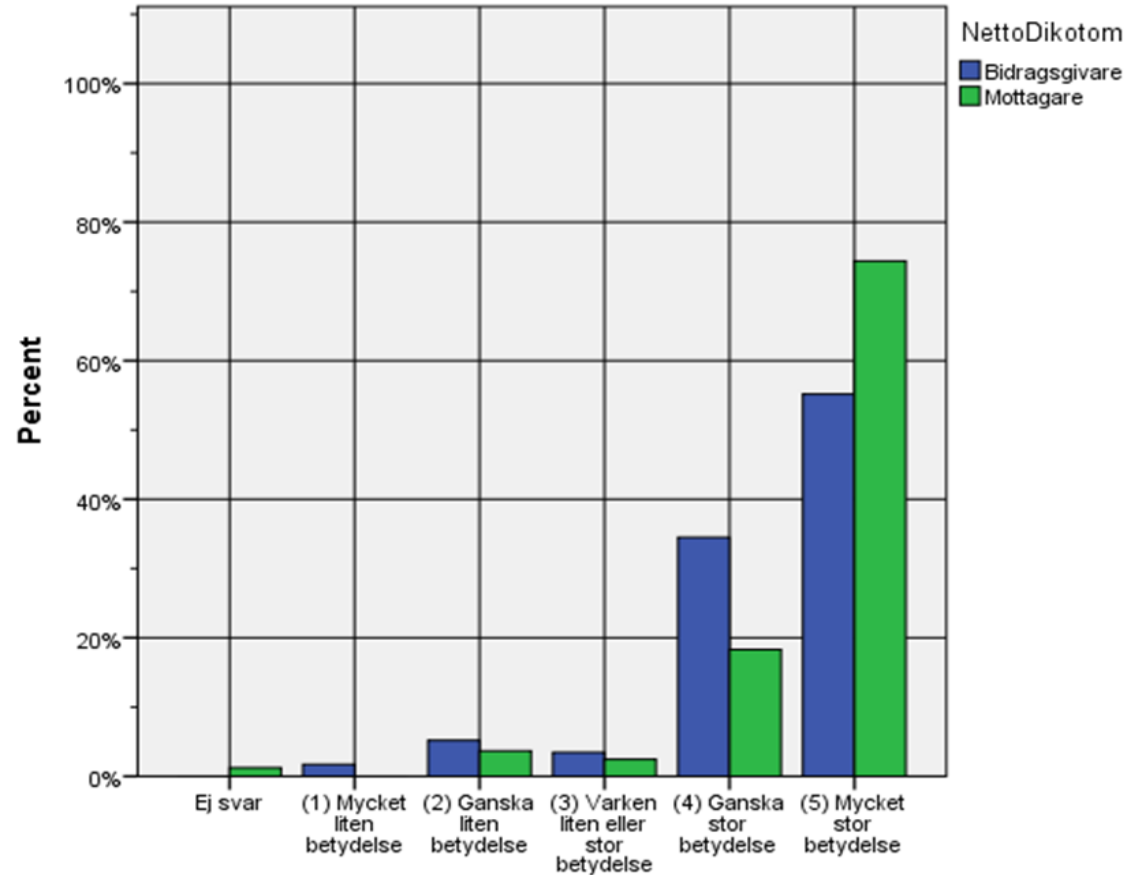
Eftersom varje kommun betalar avgift i vissa modeller och får bidrag i andra uppstår ett omfördelningsnetto på 7,2 mdkr

Netto bidrag/avgift kr per invånare

Enkät till kommunerna

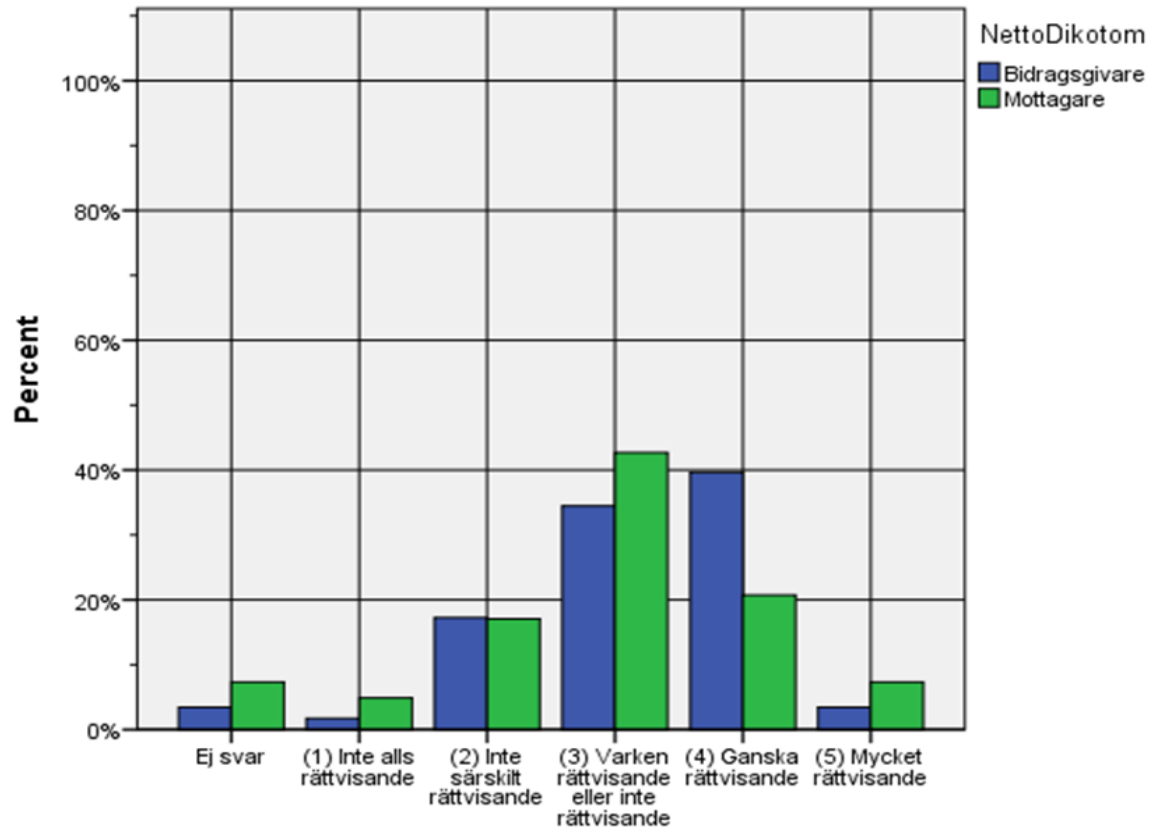
140 svar under perioden
18 april – 18 maj 2017
= 48 % svarsfrekvens
varav
58 av 119 nettobidragsgivare
= 48 % svarsfrekvens
82 av 171 nettomottagare
= 48 % svarsfrekvens

Vilken betydelse har kostnadsutjämnningen
för kommunen på det hela taget?

Hur rättvisande är kostnadsutjämnningen?

140 svar under perioden
18 april – 18 maj 2017
= 48 % svarsfrekvens
varav
58 av 119 nettobidragsgivare
= 48 % svarsfrekvens
82 av 171 nettomottagare
= 48 % svarsfrekvens

3 k. Ange i vilken utsträckning som det totala utfallet (Netto bidrag/avgift) ger ett rättvisande resultat för kommunen:

Träffsäkerhet eller enkelhet viktigast?

Kommuner

140 svar under perioden

18 april – 18 maj 2017

= 48 % svarsfrekvens

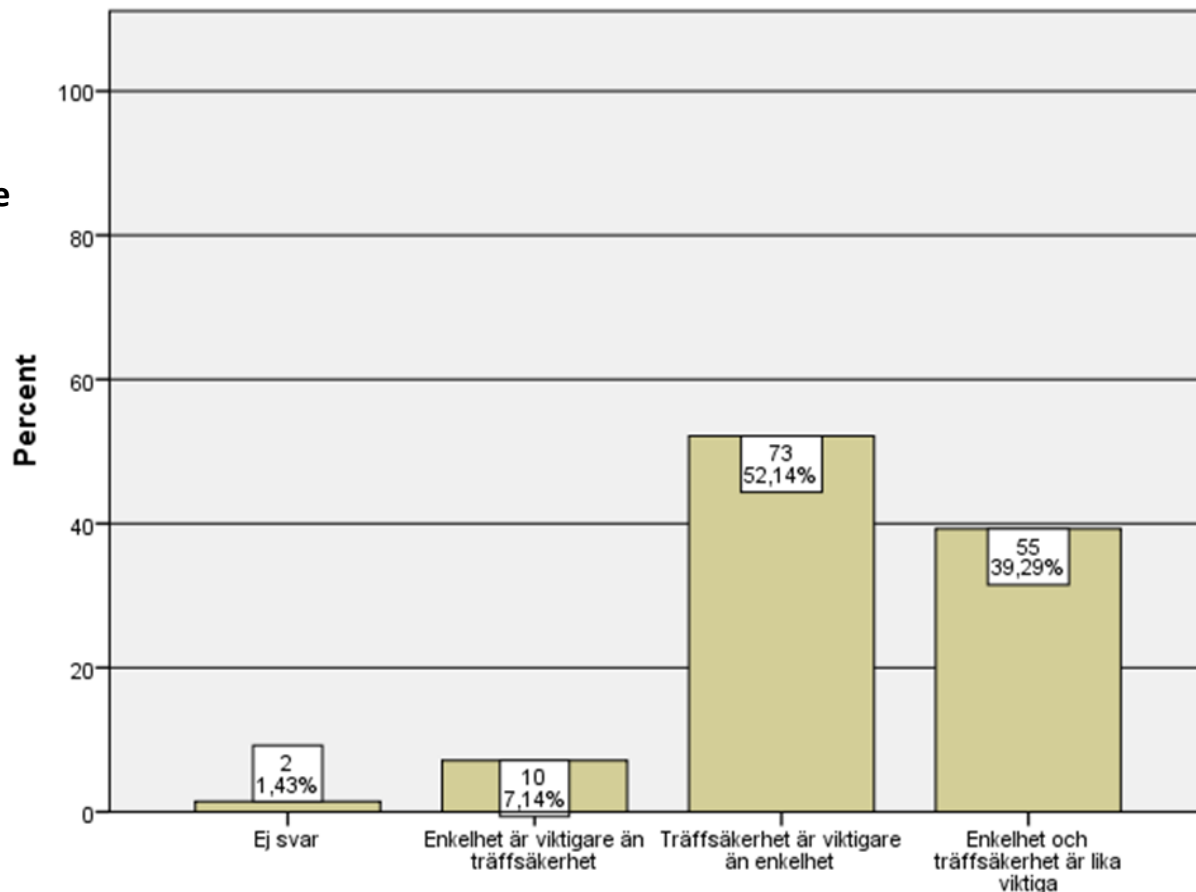
varav

58 av 119 nettobidragsgivare

= 48 % svarsfrekvens

82 av 171 nettomottagare

= 48 % svarsfrekvens

5. Hur bör avvägningen mellan förenkling och träffsäkerhet göras i kostnadsutjämnningen för kommuner?

Träffsäkerhet eller enkelhet viktigast?

Landsting

15 svar under perioden

18 april – 18 maj 2017

Blekinge (M)

Dalarna (M)

Gotland (M)

Halland (G)

Jämtland Härjedalen (M)

Kalmar (M)

Kronoberg (G)

Norrbottnen (M)

Skåne (G)

Stockholm (M)

Uppsala (G)

Värmland (M)

Västerbotten (G)

Västernorrland (M)

Västra Götaland (G)

= 71 % svarsfrekvens

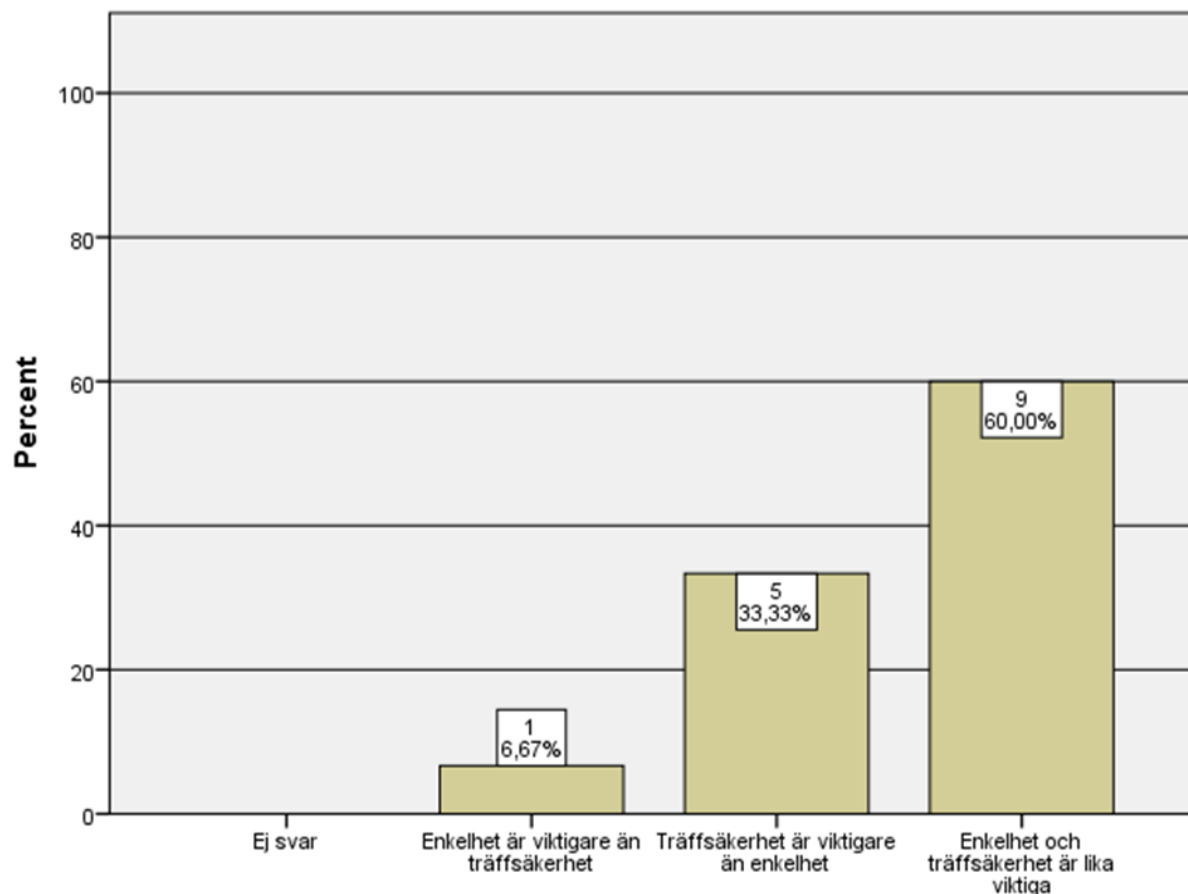
varav

6 (G) av 8 nettobidragsgivare

= 75 % svarsfrekvens

9 (M) av 13 nettomottagare

= 69 % svarsfrekvens

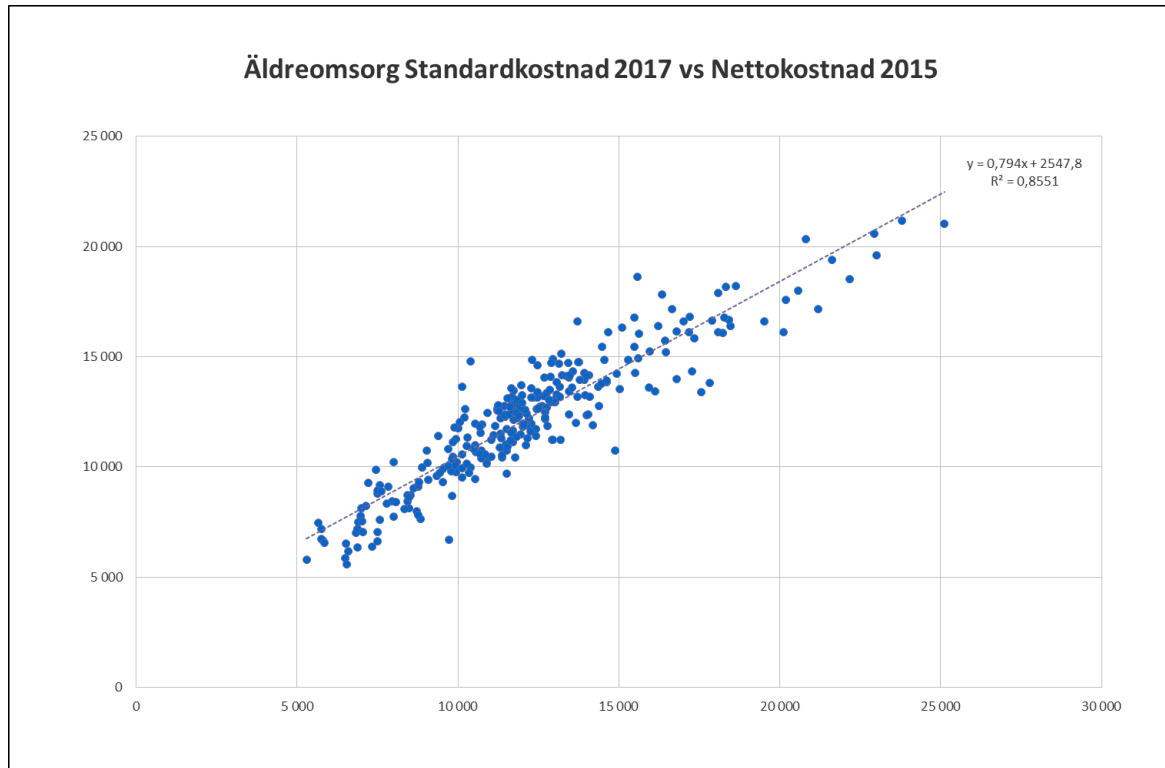
5. Hur bör avvägningen mellan förenkling och träffsäkerhet göras i kostnadsutjämnningen för landsting?

Hur väl fångas de strukturella förhållanden som styr kostnadsutjämnningen?

- a. **Gleshet** – undersöka om och i så fall hur skillnader i avstånd och täthet bör slå igenom i kostnadsutjämnningens alla delar
- b. **Socioekonomi** – undersöka om och i så fall hur socioekonomiska skillnader bör slå igenom i kostnadsutjämnningens alla delar
- c. **Befolkningsutveckling** – undersöka hur hänsyn bör tas till migration såsom flyttning inom och mellan kommuner/landsting, till kostnader som följer av flyktingmottagande och andra förhållanden som medför att man växer eller krymper

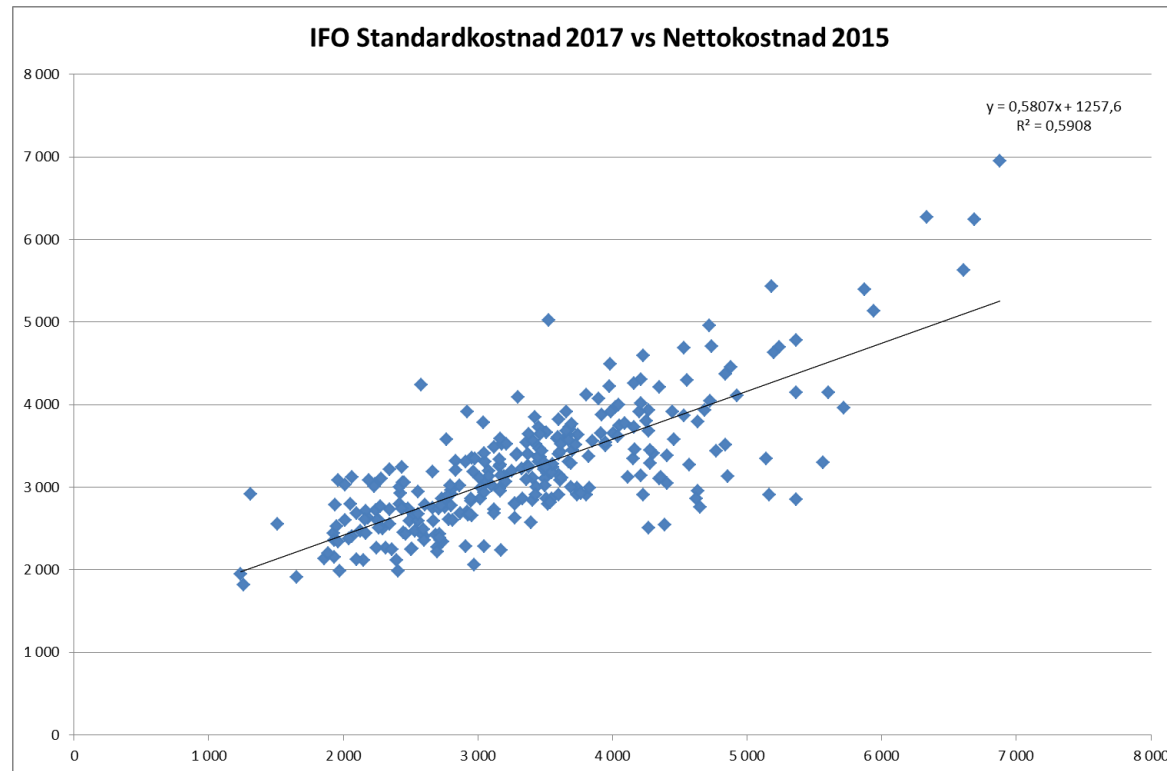

Bra kostnadsutjämnning är när standardkostnaden stämmer med den verkliga kostnaden (1)

Standardkostnaden för äldreomsorg stämmer till 85 % med nettokostnaden
= inte lätt att komma längre

Bra kostnadsutjämnning är när standardkostnaden stämmer med den verkliga kostnaden (2)

Standardkostnaden för IFO stämmer till 59 % med nettokostnaden
= bör kunna förbättras

Nya beräkningar förskola och fritidsverksamhet

- Andel barn 1-5 och 6-12 år – som i nuvarande modell
- Glesbygdsfaktor framräknad med Tillväxtverkets Struktur – ny
- Minskning av antal barn 1-5 år – ny
- Löneskillnad – från utfördelad faktormodell
- Inskrivningsgrad i förskola, pedagogisk omsorg och fritidshem på kommunnivå – reviderad
- Uppräkning med $NPI_{t-1} * \underline{NTP}_t$

Utgår

Skillnad i vistelsetid

Justeringsfaktor

Ökning av antal barn 1-5 år

Del av eftersläpningseffekter – bör ej ligga i kostnadsutjämnningen

Del av total befolkningsminskning - bör fångas av minskningsfaktorn

Del av barn och unga med utländsk bakgrund

Del av bebyggelsestruktur

Kan kostnadsutjämnings förenklas genom att små beräkningskomponenter tas bort?

- Små komponenter i delmodellerna för Förskola, Grundskola, Gymnasium och Äldreomsorg belyser frågan
- Dessa fyra delmodeller står för nästan all utjämnings som baseras på befolkningens ålderssammansättning och omfördelar 21 av de 31,9 mdkr som kostnadsutjämnings omsluter brutto år 2017
- Med små beräkningskomponenter avses här sådana som i genomsnitt skapar mindre än 5 procent av hela standardkostnaden i respektive modell

20 som vinner respektive förlorar mest pengar vid borttag av små komponenter i modellerna Förskola, Grundskola, Gymnasium och Äldreomsorg

Vinnare				Förlorare			
Kommun	Summa avgift/bidrag vid gällande standardkostnad	Summa avgift/bidrag utan små komponenter	Skillnad summa avgift/bidrag	Kommun	Summa avgift/bidrag vid gällande standardkostnad	Summa avgift/bidrag utan små komponenter	Skillnad summa avgift/bidrag
Borlänge	60 063 864	82 844 834	22 780 970	Skellefteå	60 578 071	18 960 459	-41 617 612
Alingsås	39 681 204	63 015 862	23 334 658	Strömsund	71 654 016	32 530 630	-39 123 386
Ängelholm	42 483 476	66 002 283	23 518 807	Örnsköldsvik	125 490 608	87 153 640	-38 336 968
Sollentuna	140 853 255	165 128 428	24 275 173	Vilhelmina	54 058 364	24 243 383	-29 814 981
Växjö	-14 537 820	12 802 716	27 340 536	Härjedalen	49 904 106	22 961 778	-26 942 328
Karlstad	-163 586 085	-134 932 991	28 653 094	Berg	49 195 872	23 061 138	-26 134 734
Halmstad	-36 066 144	-6 715 735	29 350 409	Krokom	80 090 345	54 219 110	-25 871 235
Lidingö	216 508 152	247 574 059	31 065 907	Pajala	46 205 973	20 672 535	-25 533 438
Danderyd	215 826 597	247 305 651	31 479 054	Torsby	58 871 130	33 551 151	-25 319 979
Helsingborg	-46 475 333	-14 038 571	32 436 762	Haninge	-73 047 286	-98 347 612	-25 300 326
Umeå	-451 947 534	-417 876 750	34 070 784	Sollefteå	74 285 165	50 779 154	-23 506 011
Täby	205 935 496	241 440 227	35 504 731	Åre	13 485 051	-10 011 018	-23 496 069
Nacka	190 386 798	227 718 915	37 332 117	Södertälje	-13 048 280	-36 163 025	-23 114 745
Örebro	-65 899 400	-24 979 953	40 919 447	Bräcke	39 556 240	17 538 143	-22 018 097
Jönköping	-23 195 940	22 044 013	45 239 953	Ånge	36 073 400	15 845 525	-20 227 875
Linköping	-225 930 782	-176 790 665	49 140 117	Botkyrka	-43 728 825	-63 899 506	-20 170 681
Västerås	-61 136 778	8 511 863	69 648 641	Värmdö	80 035 329	62 413 972	-17 621 357
Lund	-456 937 774	-373 882 276	83 055 498	Storuman	27 492 318	10 218 616	-17 273 702
Uppsala	-665 258 916	-576 703 997	88 554 919	Sunne	27 829 256	10 679 516	-17 149 740
Stockholm	-3 216 606 228	-2 940 568 291	276 037 937	Norrtälje	-3 109 457	-20 141 284	-17 031 827

På vilka grunder ska kostnadsutjämnning ske?

Gällande grunder:

Konstaterade kostnadsskillnader som orsakas av förhållanden som kommunerna inte kan påverka (Exempel: demografi, gleshet)

Men kanske också:

Särskilda resursbehov som ännu inte visat sig i konstaterade kostnadsskillnader (Exempel: socioekonomi)

Beror kostnadskillnader för grundskolan på socioekonomi?

Analys med Skolkommissionens socioekonomiska klassificering av kommunerna

Model Summary^b

Ar	Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
2014	1	,167 ^a	,028	,025	1159,854304418
2015	1	,217 ^a	,047	,044	1196,347469733
2016	1	,277 ^a	,077	,073	1205,872451636
2017	1	,290 ^a	,084	,081	1227,348967761

  Mycket svagt samband

  Statistiskt signifikant

  Ju högre index, desto lägre kostnader

a. Predictors: (Constant), SocekIndex

Coefficients^{a,b}

Ar	Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
			B	Std. Error	Beta		
2014	1	(Constant)	10356,782	237,700		43,571	,000
		SocekIndex	-5,750	2,002	-,167	-2,873	,004
2015	1	(Constant)	10825,608	244,175		44,335	,000
		SocekIndex	-7,772	2,059	-,217	-3,775	,000
2016	1	(Constant)	11402,761	246,119		46,330	,000
		SocekIndex	-10,142	2,075	-,277	-4,888	,000
2017	1	(Constant)	11806,434	250,502		47,131	,000
		SocekIndex	-10,844	2,112	-,290	-5,134	,000

a. Dependent Variable: NettoGrund

Beror kostnadskillnader för gymnasiet på socioekonomi?

Analys med Skolkommisionens socioekonomiska klassificering av kommunerna

Model Summary^b

Ar	Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
2014	1	,278 ^a	,078	,074	650,962813542 895800
2015	1	,303 ^a	,092	,089	645,859081708 429600
2016	1	,308 ^a	,095	,092	657,643510203 779000
2017	1	,334 ^a	,112	,109	618,042968670 961300

Mycket svagt samband

Statistiskt signifikant

Ju högre index, desto högre kostnader

a. Predictors: (Constant), SocekIndex

Coefficients^{a,b}

Ar	Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
			B	Std. Error	Beta		
2014	1	(Constant)	3762,746	133,408		28,205	,000
		SocekIndex	5,519	1,124	,278	4,912	,000
2015	1	(Constant)	3585,363	131,820		27,199	,000
		SocekIndex	6,006	1,111	,303	5,404	,000
2016	1	(Constant)	3473,214	134,225		25,876	,000
		SocekIndex	6,218	1,132	,308	5,494	,000
2017	1	(Constant)	3429,924	126,143		27,191	,000
		SocekIndex	6,398	1,064	,334	6,016	,000

a. Dependent Variable: NettoGysk

Analysen säger att:

- Kostnadsskillnader för grundskolan och gymnasiet till väldigt liten del beror på socioekonomi (< 10%) enligt Skolkommissionens klassificering. Ytterligare analyser visar detsamma.
- Sämre socioekonomiska förhållanden leder till lägre kostnader för grundskolan – ej förväntat
- Sämre socioekonomiska förhållanden leder till högre kostnader för gymnasiet – förväntat
- Socioekonomins betydelse för kostnaderna ökar år för år, dock från en mycket låg nivå